

יש שופטים בירושלים. אך יש בה, בכל הכבוד הראוי, גם מחוקקים

שר המשפטים | ח"כ אמיר אוחנה

"אינני יודע כמובן כמה זמן אכהן כשר המשפטים. היות שבכתב המינוי שלי לא מופיעות המילים 'ממלא מקום', 'ממשלת מעבר', ולא 'זמני', אני יוצא מנקודת הנחה שהאחריות המלאה הרובצת על כתפיי למשרד המשפטים תמשיך גם אחרי הבחירות. אך בין שאכהן פרק זמן של חמישה חודשים ובין של חמש שנים - אם היו שואלים אותי מהו הדבר האחד שברצונך להגשים, הייתי עונה מיד וללא היסוס: לחזק את אמון הציבור במערכת המשפט" - כך, במאמר מיוחד לכתב העת "עורך הדין", לרגל פתיחת שנת המשפטים החדשה, כותב שר המשפטים אמיר אוחנה

איזו מערכת משפט אנו רוצים?

אני מבקש שתחזרו בזיכרוכם לימים הראשונים כעורכי דין. יד על הלב: מי מאיתנו לא ראה, כעורך דין צעיר שזה עתה התקבל למשפחת עורכי הדין, את מה שנראה בעיניו התמימות, אז, כשורה של קלקולים? ועכשיו, האם לא קהו חושינו לאורך השנים, האם לא תוך קלקוליה של המערכת עד שנדמו בעינינו כנפלאות?

אני, למשל, יכול להעיד על עצמי שאת תמימותי המשפטית איבדתי כשראיתי הרכב שופטים שגזר מאסר עולם על אדם שלעניות דעתי יש יותר מספק סביר באשמתו, לאחר שבזמן שהעיד זעק לחפוטו הרשה לעצמו ההרכב לנמנם, להירדם, לגלוש באינטרנט, ובלבד שלא לשמוע את זעקתו.

חשבתי אז, לו היו הדיונים מצולמים ומתועדים ודאי לא היו השופטים מרשים לעצמם לנהוג כפי שנהגו. בשנים שבהן הופעתי בבתי המשפט הרבים ברחבי הארץ (אולי ביכולתי לספור על כך יד אחת בכמה בתי משפט לא הופעתי) שבתי והרהרתי ברעיון לתעד חזותית וקולית את דיוני בתי המשפט, וזאת במקום התייעוד החלקי, החסר, הארכאי (ובמקרים מסוימים אף נתון למניפולציות) שמספקים שירותי ההקלדה.

ראיתי גם איך בעלי דין ונציגיהם עורכי הדין ממתניים שעות ארוכות, שורפים שעות יקרות שיכולות היו להיות להם לתועלת, מחוץ לאולמות, משום שבית המשפט הזמין עשרות דיונים - כולם לשעה 08:30. כמובן, הדבר נועד לחסוך שעות שיפוט יקרות, כך נוצר רצף שאיננו נקטע אך בשל עורך דין שאיחר כי הגיע מבית משפט אחר, למשל. אך האם זו באמת הדרך הטובה ביותר למצות את שעות השיפוט - עם כל המחירים הנלווים לה, ובהם גם תחושת אי האכפתיות של בית המשפט כלפי הציבור הבא לפניו?

ובוודאי נוכל להוסיף עוד כהנה וכהנה דוגמאות, כל אחד והצלקות השיפוטיות שלו.

אך השנים עושות את שלהן, ואנו גדלים לתוך המערכת על מעלותיה אך גם על חסרונותיה. לעיתים אנו לומדים לנצל אותם

"יש לי, הן כאזרח מן השורה והן כמשתתף פעיל, הרבה ביקורת על הכנסת ועל חלק מחבריה. בהחלט אני ער לעובדה המצערת שבחלק מהמקרים המערכת המשפטית רואה לעצמה חובה, בעיקר כשהמחוקק גורר רגליים ונמנע מלעסוק בסוגיות כאלה ואחרות מסיבותיו, לקבל את ההחלטה במקומו. אלא שכשהמחוקק טועה, במעשה או במחדל, יש לציבור הכוח להחליף אותו בכל ארבע שנים (או בכל שנתיים, או, למרבה הצער כפי שנוכחנו לאחרונה, בכל כמה חודשים...). אין מקבילה ליכולת הזאת ככל שהדבר נוגע לגורמי מערכת המשפט. נמצא אפוא שבידיהם של הגורמים השונים במערכת המשפט יש סמכויות לרוב - אך אחריות - אין. זהו, בכל הכבוד הראוי, איננו מצב תקין או רצוי לעניות דעתי. יש, כפי שהורנו מורנו ורובנו מנחם בגין, שופטים בירושלים. אך יש בה, בכל הכבוד הראוי, גם מחוקקים"

שר המשפטים אמיר אוחנה. "אני מאחל לכם בכל ליבי שנת משפט טובה ומוצלחת, שנה שבה נפעל יחד לצמצום בין המושגים 'צדק' ו'משפט'"

האם שורה של משפטים בכירים ובעלי שם, ענקי המשפט שחלקם כיהנו בימי הזוהר של בית המשפט - האם משהו יכול לטעון ברצינות כי נעדרי השכלה משפטית המה וכי רעת מערכת המשפט לנגד עיניהם?

האם כשנשיאו המנוח של בית המשפט העליון השופט לנדוי אמר כי "המחיר של ניצני הפוליטיזציה של שיפוט בית המשפט העליון כבר ניכר כיום והוא מתבטא בכרסום האמון בנייטרליות של ביהמ"ש בפלוגתות המשסעות את הציבור. המדובר הוא באמון של חוגים שאינם כולם קנאים דתיים", הוא אמר זאת מתוך עוינות למערכת המשפט, או שמא מתוך אהבה ואכפתיות למערכת שהקדיש לה את חייו?

האם כששופט בית המשפט העליון ומבקר המדינה המנוח יעקב מלץ הביע את חששו "שמא תלך ותגבר יותר ויותר התערבותו של בית המשפט העליון בענייניה של הרשות המחוקקת ותגיע חלילה לפגיעה של ממש בריבונותה. אנחנו עומדים על סף פגיעה שכוז. להשקפתי ... ביטויים כמו 'גוף מעין שיפוט' ו'אנו מטילים על עצמנו ריסון רב' אין בהם כדי להמתיק את הגלולה. בעיניי, אותו 'ריסון רב' אינו רב דיו. אולי מגזימים רואי השחורות הצופים שאם תימשך מגמה זו יגיעו הדברים לידי כך שהכנסת תחוקק חוק שיטול מבית המשפט העליון את הסמכות להתערב יתר על המידה בריבונות המחוקק. אבל עצם העובדה שמחשבה זו מתעוררת ומקבלת ביטוי, מעוררת דאגה עמוקה. אנו מצהירים וחוזרים ומצהירים כי הנכס היקר ביותר שיש לרשות השופטת הוא אמון הציבור. חלילה לנו לפגוע בנכס יקר זה", הוא עשה זאת מתוך בורות, אי-הבנה וחוסר אכפתיות לשלטון החוק או מתוך הבנה עמוקה ויסודית של עולם המשפט שכה אהב??

ויכולנו להמשיך ולהכביר בציטוטים מפייהם של נשיא בית המשפט העליון לשעבר מאיר שמגר, המשנה לנשיא מנחם אלון,

צילום: יוסי זמיר

השופט והיועץ המשפטי לממשלה לשעבר משה בן זאב ז"ל, נשיא המדינה המשפטן חיים הרצוג ז"ל, שרי המשפטים לשעבר טומי לפיד וחיים צדוק המנוחים, ופרופ' דניאל פרידמן, עו"ד משה ניסים וחיים רמון שייבדלו לחיים טובים וארוכים, פרופ' רות גביון, פרופ' אבי דיסקין, נשיא המדינה רובי ריבלין, ועוד ועוד. האומנם כל הנכבדים הללו ושותפיהם האידיאולוגיים הרבים אינם ראויים להקשבה אך בשל החשד המכני המתעורר כשהם מצוטטים בידי - רחמנא לצלן - פוליטיקאי?

להעמיד את השופטים לבחירת הציבור

ושמא אובן לא נכון - יש לי, הן כאזרח מן השורה והן כמשתתף פעיל, הרבה ביקורת על הכנסת ועל חלק מחבריה. בהחלט אני ער לעובדה המצערת שבחלק מהמקרים המערכת המשפטית רואה לעצמה חובה, בעיקר כשהמחוקק גורר רגליים ונמנע מלעסוק בסוגיות כאלה ואחרות מסיבותיו, לקבל את ההחלטה במקומו. אלא שכשהמחוקק טועה, במעשה או במחדל, יש לציבור הכוח להחליף אותו בכל ארבע שנים (או בכל שנתיים, או, למרבה הצער כפי שנוכחנו לאחרונה, בכל כמה חודשים...). אין מקבילה ליכולת הזאת ככל שהדבר נוגע לגורמי מערכת המשפט.

נמצא אפוא שבידיהם של הגורמים השונים במערכת המשפט יש סמכויות לרוב - אך אחריות - אין. זהו, בכל הכבוד הראוי, איננו מצב תקין או רצוי לעניות דעתי. יש, כפי שהורנו מורנו ורובנו מנחם בגין, שופטים בירושלים. אך יש בה, בכל הכבוד הראוי, גם מחוקקים.

"אני, למשל, יכול להעיד על עצמי שאת

תמימותי המשפטית איבדתי כשראיתי

הרכב שופטים שגזר מאסר עולם על אדם

שלעניות דעתי יש יותר מספק סביר

באשמתו, לאחר שבזמן שהעיד זעק

לחפוטו הרשה לעצמו ההרכב לנמנם,

להירדם, לגלוש באינטרנט, ובלבד שלא

לשמוע את זעקתו"

קריאה לעורכי הדין

לקראת סיום, הרשו לי לפנות אליכם כשר המשפטים, חברותי וחבריי עורכי הדין, כחבר למקצוע וכמי שאוהב את עולם המשפט אהבת אמת, ולבקש מכם לפנות אליי ולהציע כל הצעה לשיפור ולתיקונים מערכתיים שאתם מאמינים שישפרו את השירות המשפטי שאנו נותנים לאזרחי ישראל. העירו את פרח המשפטים הצעיר שהייתם פעם (חלקכם עדיין כאלה) ושאלו אותם: איזו מערכת משפט היית רוצה?

אני מאחל לכם בכל ליבי שנת משפט טובה ומוצלחת, שנה שבה נפעל יחד לצמצום בין המושגים "צדק" ו"משפט", שנה שבה נדע שפעלנו כדי להגשים את מה שבשמו באנו למקצוע הזה, לעולם המשפט.

